

התכלית להמשך המערכה הישראלית בסוריה

מאת האלוף (מיל") גרשון הכהן

מבט מבס"א מס' 1,074, ה'27 בינואר 2019

תקציר: תביעתה הפומבית של מוסקבה מישראל לחדול מהתקפותיה בסוריה מציבה את המשך המערכה הישראלית על פרשת דרכים למרות הצהרותיו של ראש הממשלה נתניהו על נחישותו להמשיך במערכה.

שלוש מטרות מציגה ישראל ללחימתה בסוריה, הידועה בכינוי מערכה שבין המלחמות (מב"מ): מניעת התפתחותה של חזית טרור בגבול רמת הגולן; מניעת התבססות צבאית איראנית בסוריה; ומניעת הצטיידות חיזבאללה וגורמי כוח איראניים בנשק התקפי ארוך טווח בעל יכולות דיוק. במסמך אסטרטגיית צה"ל שחיבר הרמטכ"ל היוצא רא"ל גדי אייזנקוט (ושפורסם לציבור) הוגדר המב"מ כמיועד "להחליש גורמים שליליים, להשיג הרתעה, על מנת להרחיק את המלחמה הבאה".

לפי שעה קיימת הסכמה רחבה בישראל לגבי מטרות אלו. ואולם השתנות הנסיבות בסוריה עוררה ספקות גוברים והולכים כי המשך המערכה בצורתה הנוכחית לא יזו בלבד שאינו מרחיק את סכנת המלחמה אלא שהוא עלול להביא להתפרצותה כתוצאה מהסלמה בלתי נשלטת.

האירועים בזירה הסורית בשלוש השנים שקדמו למלחמת ששת הימים עשויים למקם את הדילמה הנוכחית בהקשר היסטורי רחב יותר. החל משנת 1964 ניהל צה"ל "מערכה שבין המלחמות" במיקוד לשלושה מאמצים: סיכול תוכנית ההטיה של מקורות הירדן, מימוש ריבונות בשטחים המפורזים בגבול סוריה, ומאבק נגד הטרור שהלך והתעצם עם הקמת פת"ח והתבססותו בסוריה. אלופי המטכ"ל בהנהגת רא"ל יצחק רבין ביקשו למצות את פוטנציאל תקריות הגבול תוך מודעות לאפשרות הסלמה צבאית רחבה עם סוריה עד כדי מלחמה. רבין האמין כי הכרעת סוריה במלחמה תפתור גם את בעיית טרור הפת"ח.

ב-7 לאפריל 1967 התפתחה תקרית גבול מתוך עבודה חקלאית יזומה באזור המפורז ממזרח לכנרת. תוך התלקחות האש נפלו פגזים על בתי קיבוץ תל קציר. ראש הממשלה ושר הביטחון לוי אשכול אישר הפעלת מטוסי חיל האוויר לשיתוק מקורות הירי. חיל האוויר הפעיל באותו יום 171 גיחות לתקיפה ולפטרול. בקרב אווירי שהתפתח הופלו שישה מטוסי מיג סוריים.

תקרית זו הייתה ללא ספק נקודת מפנה בהידרדרות שהביאה לפרוץ מלחמת ששת הימים. מנקודת מבט זו, אם תכלית ה"מערכה שבין המלחמות" הייתה הרחקת סכנת המלחמה הרי שיום הקרב ב-7 באפריל על מלוא הישגיו הטקטיים היה כישלון מערכתי (הגם שההידרדרות למלחמה לא הייתה בלתי נמנעת). אלא שמבחינה לוגית

ואסטרטגית עשויה הייתה "המערכה שבין המלחמות" לכוון גם לתכלית אחרת כהבשלת התנאים המתאימים לפרוץ מלחמה.

הגיון זה ישים גם לגבי תכלית המערכה שמנהלת ישראל בסוריה בימים אלה. אכן נדרש מיקוד בהגדרת התכלית, ובממד המוצהר נכון להמשיך ולדרוש את השגת שלוש המטרות המוזכרות לעיל כמטרות אסטרטגיות חשובות לביטחון ישראל. ואולם בממד הסמוי חייבת להתבהר ההבנה כי בנסיבות המשתנות, גם אם המשך הפעולה הישראלית עלול להביא למלחמה, יש להתכונן אליה במאמץ למצות את הפוטנציאל הטמון בה כמוצא מסבך בלתי פתור בזירה הצפונית.

גרסה מוקדמת של מאמר זה התפרסמה בישראל היום ב-25.1.2019.

*אלוף (מיל') גרשון הכהן הוא עמית מחקר בכיר במרכז בגין-סאדאת למחקרים אסטרטגיים. שירת בצה"ל במשך ארבעים ושתיים שנים. פיקד על חיילים בקרבות מול מצרים וסוריה. לשעבר מפקד גיס ומפקד המכללות הצבאיות.